

Warszawa, 24 marca 2023 r.

Rekomendacja Instytutu Biznesu dotycząca poprawy sytuacji materialnej osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów

Od wielu dziesięcioleci, w Polsce, trwa dyskusja na temat pomocy dla osób z poważnymi niepełnosprawnościami, których stan uniemożliwia im na samodzielne życie, co oznacza, że potrzebują całodobowej opieki.

Co najmniej częściowe rozwiązania dotyczące środków koniecznych do życia i funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów można zrealizować bez znacznego uszczerbku dla finansów publicznych, a nawet wspierając rozwój państwa. Z tego powodu Instytut Biznesu rekomenduje następujące rozwiązania:

- 1. Opiekun osoby niepełnosprawnej, otrzymujący zasiłek z tego tytułu, nie powinien być ograniczany w zakresie podjęcia pracy zdalnej.**
- 2. Zasiłek opiekuńczy (świadczenie pielęgnacyjne), dla opiekuna osoby niepełnosprawnej, powinien być waloryzowany co roku według wskaźnika "cost of living index", z uwzględnieniem ulg państwowych i osłon przypisanych osobom zamieszkującym wspólnie z osobami niepełnosprawnymi.**
- 3. Samorządy powinny wprowadzić procentowy parytet gwarantowanych miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami z częściową niepełnosprawnością/opiekunów osób niepełnosprawnych, w skali odpowiadającej wielkości tychże samorządów. (Z tego obowiązku zwolnione byłyby sołectwa.)**

Ad 1.

Obecnie, jeśli ubezpieczony w okresie pobierania zasiłku opiekuńczego, wykonuje pracę zarobkową, narusza przepis art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Następnie w konsekwencji art. 35 ust. 2 ww. ustawy traci prawo do zasiłku za cały okres zwolnienia.

Instytut Biznesu zakłada, że Ustawodawca wykluczając możliwość podjęcia pracy, przez opiekuna osoby z niepełnosprawnością, w czasie sprawowania nad nią opieki kierował się racjonalnymi przesłankami, w tym przede wszystkim chciał uniknąć sytuacji, w której opiekun będzie wykonywał pracę kosztem sprawowania opieki nad osobą z niepełnosprawnością, na którą otrzymuje wsparcie państwa. Tymczasem praca zdalna ogranicza do minimum ryzyko powstania takiej sytuacji, ponieważ wyłącza konieczność pracy z dala od osoby, którą się opiekuje.

Dodatkową korzyścią takiego rozwiązania byłoby powstanie obowiązku podatkowego wobec opiekuna osoby niepełnosprawnej, co implikowałoby wzrost przychodów budżetowych państwa, a co za tym idzie wpływałoby na jego rozwój.

Instytut Biznesu zdaje sobie sprawę, że ta rekomendacja jest rozwiązaniem cząstkowym, jednak jest cenna ponieważ pozwala opiekunom funkcjonować na rynku pracy, a ponadto zwiększa liczbę aktywnych uczestników tego rynku.

Instytut Biznesu postrzega pozostałe przesłanki, którymi mógł kierować się Ustawodawca ograniczając możliwości zatrudnienia opiekuna osoby z niepełnosprawnością, wobec wysokiej inflacji w Polsce w 2022 r. i kontynuacji presji inflacyjnej również w 2023 r. jako nieistotne. Każdy obywatel Rzeczypospolitej Polskiej ma bowiem prawo do godnego życia, co wynika wprost ze wstępu do Konstytucji państwa, a rosnące ceny w połączeniu z ograniczeniami ustawowymi w pracy to prawo ograniczają.

Aktualne przepisy, uniemożliwiające podjęcie jakiejkolwiek pracy, przez opiekuna osoby z niepełnosprawnością, stanowią czynnik wykluczający, a wobec ryzyka śmierci podopiecznego stanowią też ryzyko egzystencjonalne, ponieważ wraz ze śmiercią osoby z niepełnosprawnością, wygasa uprawnienie do świadczenia pielęgnacyjnego. Opiekun, który przez lata był wyłączony z systemu pracy zostaje bez środków do życia, nadto nie ma doświadczenia i kompetencji aby taką pracę zdobyć.

Rekomendacja Instytutu Biznesu, w tym zakresie, nie jest koncepcją kompleksową, tylko pomostową, którą warto rozważyć i w drożyć, do czasu wypracowania innych rozwiązań systemowych.

Ad. 2

Aktualny sposób obliczania inflacji w Polsce, a w szczególności opieranie wyliczeń na tzw. „koszyku inflacyjnym” budzi kontrowersje. Rzeczywisty wzrost cen zdecydowanie lepiej obrazuje wskaźnik „cost of living index”, ponieważ za sprawą wliczenia szeregu podwyżek np. ogrzewania, energii elektrycznej, gazu, zużycia wody, itp. dostarcza on szerszej i bardziej miarodajnej wiedzy na temat rzeczywistych kosztów utrzymania, szczególnie w odniesieniu do osób najuboższych oraz średniozamożnych. I to ten wskaźnik powinien stanowić podstawę do corocznych obliczeń świadczeń dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami. Niestety obecny sposób ustalania wysokości świadczenia pielęgnacyjnego nie odpowiada temu, co dzieje się w gospodarce, bowiem oparty jest na wskaźniku wzrostu najniższego wynagrodzenia, który nie zawsze w realnie odnosi się efektu inflacyjnego. Tym samym prowadzi do niezawinionego ubóstwa.

Ad. 3.

Teraz samorządy robią zdecydowanie zbyt mało udzielają wsparcia osobom z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunom. W miejskich magistratach jest szereg obszarów, w których mogłyby się spełniać zawodowo osoby z niepełnosprawnościami jak również opiekunowie takich osób, które są w stanie wykonywać pracę zdalną bez uszczerbku dla opieki sprawowanej nad niepełnosprawnymi.

W związku z powyższym – obok nowelizacji prawa w zakresie możliwości podjęcia legalnej pracy przez opiekunów osób niepełnosprawnych – Instytut Biznesu postuluje Ustawodawcy wypracowanie rozwiązania, które nałoży na samorządy obowiązek wprowadzenia gwarantowanego parytetu miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami z częściową niepełnosprawnością lub/i dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami (praca zdalna), w skali odpowiadającej wielkości tychże samorządów. (Z powyższego obowiązku zwolnione byłyby sołectwa).